

samme Navn af 23de Maj 1902. Disse Landbrugskursus ere en af de Opgaver, som Landboforeningerne i sin Tid have taget op og støttet, til Fremme navnlig af det mindre Landbrug. Nogle Aar før 1901 var der en lille Bevilling paa et Par Tusind Kroner paa Finansloven til Støtte for Landbrugskursus. Det var knapt nok, at den blev benyttet. Sagen var den Gang i sin Begyndelse, men det har vist sig, at det var en heldig Begyndelse, der siden har taget Fart og udviklet sig til noget ret betydeligt. Som Følge af et fremkommet Forslag fra den i sin Tid nedsatte saakaldte Husmandskommission blev der her i Rigsdagen i 1902 vedtaget en Lov om Statsstøtte til Landbrugskursus. Efter denne Lov blev der stillet 4,000 Kr. til Raadighed til Støtte for saadanne unge Mennesker, der vilde tage Ophold paa fremskredne Husmandsbrug, for der at uddanne sig til praktiske Husmænd. Der blev stillet 15,000 Kr. til Raadighed til de saakaldte faste Kursus, der holdes paa Skoler, og 5,000 Kr. bleve stillede til Raadighed til de saakaldte vandrende Kursus, der holdtes rundt omkring, dels i Skoler, og dels i Forsamlingshuse. Disse Tilskud ere siden forhøjede. Den første Bevilling, 4,000 Kr., til Ophold paa praktiske Læresteder, er ikke forhøjet siden, dertil har der ikke været Trang. Derimod ere de andre Bevillinger, dels til faste og dels til vandrende Kursus, efterhaanden forhøjede saaledes, at de ere komne op til 40,000 Kr. for de faste Kursus og 10,000 Kr. for de vandrende Kursus.

Skønt det ikke kan siges, at det, der her er stillet til Raadighed til disse Landbrugskursus, kun tager Sigte paa Husmænd og Husmandsbrug, har det dog i Praxis udviklet sig saaledes, at det langt overvejende Tal af dem, der faa disse Statstilskud, ere Husmænd, hvorimod der er mange andre, som ere Deltagere i disse Kursus, der ikke faa Statstilskud. Den historiske Udvikling, kan man sige, har været, at først begyndte man at præmiere Husmandsbrugene, og da saa de bedste Brug, de saakaldte Mønsterbrug, vare udpegede, kom Trangen op om Rejser, for at man kunde faa disse Brug at se og lære noget deraf. Det tredje Trin var saa Ønsket om at faa større Forstaaelse af det Arbejde, de have udrettet, og denne Forstaaelse betyder igen større Glæde ved Udførelsen af Arbejdet. Det er her som paa alle Omraader altfor dyrt at ville erfare alting selv. Der er et gammelt Ord,

der siger: Af Erfaring bliver man viis, men man bliver sjælden rig. Dette at faa Forstaaelse af Arbejdet og kunne bygge paa andres Erfaring, er det, man kalder god og sund Teori, og at komme i Besiddelse af denne paa en let Maade er af stor Værdi for alle, ogsaa af stor Værdi for Landbrugerne, og det var Landbrugskursus'enes Formaal at bidrage dertil, deri ligger deres store Opgave og Betydning.

Efter den stærke Udvikling, denne Sag har haft i de senere Aar, mener jeg, at det i høj Grad maa paaskønnes, at den højtærede Landbrugsminister har taget denne Lov op til Revision. Jeg skal gøre nogle faa Bemærkninger til Lovforslagets enkelte Paragraffer. I § 1 omhandles Bevillingen paa 4,000 Kr. til Ophold paa praktiske Læresteder. Denne Bevilling har aldrig været fuldt ud brugt. Der er, saa vidt jeg ved, af Ministeriet godkendt 12 saadanne praktiske Læresteder, deraf ere de 5 Skoler, og jeg tror, at de fleste Penge, der ere brugte af denne Bevilling, ere gaaede til disse Skoler. Disse Skoler have etableret sig som praktiske Læresteder, og saa have de nogle unge Mennesker til at gaa der en Tid. Men det har ganske sikkert ikke været Lovens Mening, at disse Penge skulde anvendes ved saadanne Skoler, thi det er givet, at det, man har tilsigtet, opnaas ikke derved. Man kan nok skille et Stykke Jord fra ved en Skole og kalde det for et praktisk Husmandsbrug, men det bliver ikke det samme, at unge Mennesker gaa der, som det, at de komme hos en praktisk Husmand, der skal leve af sit Husmandsbrug. Alle de smaa Hensyn, som maa og skulle tages, alle de praktiske Smaating, som skulle og maa tages nøje i Betragtning ved Husmandsbruget, den Nøjagtighed, hvormed der skal passes paa, at intet spildes, vil ikke komme til at gælde ved saadan en større Skole, hvor man har oprettet et Husmandsbrug. Det gælder overalt og for alt Landbrug om at passe paa de mange Enkeltheder, at tage sig nøje af de mange Smaating, hvis det skal holde sammen, som man siger. Det er sikkert noget, alle Landmænd kunne tale med om, og vi Landmænd, der maa sidde herinde paa Rigsdagen, have ikke mindst gjort Erfaring om, hvad det har at sige ikke at kunne passe paa Enkelthederne og de mange Smaating.

Landbruget er ikke nogen særlig lukrativ Forretning. Som Forretning betragtet er det sikkert en af de daarligste Forretninger, der drives i dette Land, naar